

Republika Hrvatska
Ministarstvo znanosti i obrazovanja

**PRIJEDLOG
SMJERNICA ZA IZRADU
MREŽE ŠKOLSKIH
USTANOVA I
PROGRAMA ODGOJA
I OBRAZOVANJA**

- ZA OSNIVAČE -

(U TIJEKU POSTUPAK KONZULTACIJA S OSNIVAČIMA)

SADRŽAJ

Uvod	2
1. Zakonska osnova	3
2. Trenutačno stanje Mreže školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja	3
2.1. Osnovne škole	3
2.2. Srednje škole	5
2.3. Učenički domovi	6
3. Ciljevi donošenja nove Mreže školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja	7
3.1. Osnovne škole	7
3.2. Srednje škole	7
3.3. Učenički domovi	8
4. Razrada smjernica za izradu Mreže školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja	8
4.1. Osnovne škole	8
4.2. Srednje škole	9
4.3. Učenički domovi	10
Zaključak	11

Uvod

Mrežom školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja (u daljnjem tekstu: Mreža) utvrđuju se postojeće školske ustanove (osnovne škole, osnovne i srednje škole s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina, škole za odgoj i obrazovanje djece s teškoćama, gimnazije, strukovne i umjetničke škole te učenički domovi sa svim njihovim objektima u kojima se provodi odgoj i obrazovanje), programi obrazovanja koje školske ustanove ostvaruju, kao i područja na kojima se mogu osnovati nove školske ustanove ili uvesti novi obrazovni programi.

Mreža se donosi kako bi se omogućila jednaka **dostupnost obrazovanja** na teritoriju cijele Republike Hrvatske, a što podrazumijeva mogućnost redovitog odgoja i obrazovanja u osnovnoj školi primjereno udaljenosti od mjesta stanovanja učenika, uz **prometnu povezanost** koja ne bi ugrožavala sigurnost učenika, odnosno srednjoj školi koja bi bila dostupna učeniku korištenjem svakodnevnog prijevoza ili smještajem u učeničkome domu te zahtjevima **racionalnoga ustroja upisnih područja**, što podrazumijeva i **optimalnu iskoristivost postojećih školskih kapaciteta**.

Donošenje Mreže propisano je člankom 9. i 10. *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*. Osnivači školskih ustanova (Republika Hrvatska, jedinica lokalne samouprave, jedinica područne /regionalne/ samouprave i druga pravna ili fizička osoba) predlažu Mrežu za svoje područje, a Ministarstvo znanosti i obrazovanja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) na temelju tih prijedloga, uz mišljenje Nacionalnog vijeća za razvoj ljudskih potencijala, izrađuje zajednički prijedlog Mreže. Mrežu za područje Republike Hrvatske donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva.

Ujedno, prema Zakonu o strukovnom obrazovanju (Narodne novine, broj [30/2009.](#) i [25/2018.](#)), Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih sudjeluje u definiranju prijedloga Mreže ustanova i kurikuluma koji se upućuju osnivačima te infrastrukture u funkciji relevantnosti i racionalizacije sustava strukovnog obrazovanja. Vijeće za strukovno obrazovanje daje prethodno mišljenje u vezi s donošenjem Mreže i imenovanjem regionalnih centara kompetentnosti.

S obzirom na značenje koje Mreža ima, u postupku njezina donošenja najprije je potrebno izraditi **smjernice** - upute osnivačima kako bi im se olakšala izrada prijedloga Mreže. Smjernicama se definira smjer djelovanja u izgradnji učinkovitoga i održivoga obrazovnog sustava koji će zadovoljiti potrebe svih dionika, koji podržava i poboljšava odgojno-obrazovni rad i omogućava kontinuirano unaprjeđivanje kvalitete na svim razinama i u svim segmentima odgoja i obrazovanja, pridonoseći očuvanju i poboljšanju školovanja svih korisnika obrazovnoga sustava Republike Hrvatske.

1. Zakonska osnova

U listopadu 2014. godine Hrvatski sabor donio je **Strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije** (Narodne novine, broj [124/2014.](#)) u kojoj se pod 7. ciljem: OSIGURATI OPTIMALNE UVJETE RADA ODGOJNO-OBRAZOVNIH USTANOVA teži uspostavljanju sustava s optimalnom mrežom predškolskih i školskih ustanova (vrtića, škola i učeničkih domova) u kojem će se uz veću autonomiju racionalno raspolagati dostatnim sredstvima iz državnoga proračuna. Teži se funkcionalno i ravnomjerno opremljenim školama s produženim boravkom čiji programi zadovoljavaju specifične razvojne potrebe učenika, kao i potrebe tržišta rada. Izjednačavanjem uvjeta školovanja djeci/učenicima osiguravaju se jednake mogućnosti školovanja i stjecanje temeljnih kompetencija za nastavak obrazovanja ili pristup tržištu rada.

Člankom 9. **Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi** (Narodne novine, broj [87/2008.](#), [86/2009.](#), [92/2010.](#), [ispr. -105/2010.](#), [90/2011.](#), [16/2012.](#), [86/2012.](#) - [pročišćeni tekst](#) i [94/2013.](#), [152/2014.](#), [7/2017.](#) i [68/2018.](#)) propisano je što se utvrđuje Mrežom te kojim zahtjevima Mreža mora udovoljiti.

Mjerila za ustroj Mreže osnovnih škola nalaze se u Državnome pedagoškom standardu osnovnoškolskoga sustava odgoja i obrazovanja (Narodne novine, broj [63/2008.](#) i [90/2010.](#)). **Državnim pedagoškim standardom osnovnoškolskoga sustava odgoja i obrazovanja** utvrđeni su optimalni prostorni, kadrovski, zdravstveni, tehnički, informatički i drugi normativi potrebni za osiguravanje ujednačenih uvjeta rada u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Državnim pedagoškim standardom srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja (Narodne novine, broj [63/2008.](#) i [90/2010.](#)) uređeni su jedinstveni uvjeti za kvalitetan odgojno-obrazovni rad i uspješno ostvarivanje ciljeva i zadataka u srednjoškolskim ustanovama. Također, njime su utvrđeni optimalni prostorni, kadrovski, zdravstveni, tehnički, informatički i drugi normativi ustanova koji pomažu osiguravanju ujednačenih uvjeta rada u odgojno-obrazovnim ustanovama. Ovim standardom utvrđuju se mjerila za materijalne, financijske, kadrovske i druge uvjete nužne za ostvarivanje odgojno-obrazovne djelatnosti i podjednak razvoj sustava srednjeg školstva na čitavom području Republike Hrvatske.

Vlada Republike Hrvatske usvojila je na sjednici, održanoj 26. travnja 2018. godine, **Nacionalni program reformi 2018.** u kojem se ističe da hrvatski obrazovni sustav kreće prema promjenama i prilagodabama sukladno ciljevima definiranim u Strategiji obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014.) koji su pak usmjereni na kvalitetu i učinkovitost, veću povezanost s tržištem rada, veći udio metoda učenja usmjerenih na učenje temeljeno na radu, atraktivnost, izvrsnost i uključenost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te prioritetima definiranim **Programom razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (2016. - 2020.)**.

2. Trenutačno stanje Mreže školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja

Napomena: Svi podaci o osnovnim i srednjim školama te učeničkim domovima mogu se naći u aplikaciji „ŠeR - Školski e-Rudnik“. Oni su javno dostupni na web stranici Ministarstva znanosti i obrazovanja (www.mzo.hr) te se preporučuje da svaki osnivač provjeri ispravnost unesenih podataka o ustanovama na svome području kako bi se prijedlog nove Mreže mogao što kvalitetnije pripremiti. S obzirom na to da se podaci o školama preuzimaju iz e-Matice, u slučaju da osnivač ustanovi da su podaci netočni/nepotpuni, molimo da sa školama provjeri i ispravi točnost podataka unesenih u e-Maticu.

2.1. Osnovne škole

OPTIMALNA OSNOVNA ŠKOLA

Sukladno Državnome pedagoškom standardu osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja,¹ **optimalna osnovna škola radi u jednoj smjeni** te je veličine 16 do 20 razrednih odjela s 20 do 24 učenika u razrednome odjelu.

¹ Članak 5. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10-ispr., 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/2014, 7/2017 i 68/2018):

- optimalna škola:
 - od 320 učenika (16 razrednih odjela s 20 učenika po razrednom odjelu)
 - do 480 učenika (20 razrednih odjela s 24 učenika u razrednom odjelu).

Uzimajući u obzir postojeći Državni pedagoški standard osnovnoškolskoga sustava odgoja i obrazovanja te situaciju na terenu, proizlazi da:

- 1) **postojeća Mreža i uvjeti rada u većini osnovnih škola nisu optimalni** (broj učenika i razrednih odjela, stanje zgrada, opremljenost, iskorištenost objekata, rad u smjenama, ulaganja u infrastrukturu i opremanje);
- 2) prisutna je **neujednačenost uvjeta u školama** što utječe na jednake mogućnosti za sve učenike;
- 3) **nije vidljiva jasna strategija osnivača u sustavu financiranja** školskih ustanova i njihovih kapitalnih ulaganja te investicijskoga održavanja, a kriteriji nisu dovoljno jasni i određeni;
- 4) **ne postoje jasne i čvrste smjernice za funkcionalnu i racionalnu izgradnju**, dogradnju ili rekonstrukciju školskih objekata.

Sljedeća analiza prikazana u tablicama² zorno prikazuje navedeno:

a) Broj škola prema ukupnome broju učenika u šk. god. 2017./2018. - MATIČNE (bez vjerskih, privatnih i škola za provedbu posebnih programa)

Broj učenika	Broj škola
do 50	21
51 do 100	71
101 do 150	82
151 do 200	86
201 do 300	142
Ukupno škola do 300 učenika	402
301 do 500	222
501 do 1.000	223
više od 1.001	12
Ukupno	859

OPTIMALNA ŠKOLA prema broju učenika

b) Broj škola prema radu u smjenama u šk. god. 2017./2018. - MATIČNE (bez vjerskih, privatnih i škola za provedbu posebnih programa)

Broj smjena	Broj škola
1	426
2	421
3	12
Ukupno	859

c) Broj škola prema radu u smjenama u šk. god. 2017./2018. - PODRUČNE (bez vjerskih, privatnih i škola za provedbu posebnih programa)

Broj smjena	Broj škola
1	646
2	204

„(1) Državnim pedagoškim standardima utvrđuju se veličine matičnih i područnih škola te materijalni, kadrovski, zdravstveni, tehnički, informatički i drugi uvjeti za optimalno ostvarivanje nacionalnog kurikulumata, drugih kurikularnih dokumenata i nastavnih planova i programa, radi osiguravanja jednakih uvjeta poučavanja i učenja te cjelovitog razvoja obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj.

(2) Državne pedagoške standarde na prijedlog Vlade Republike Hrvatske donosi Hrvatski sabor.“

² Svi podaci korišteni su iz baze podataka: Školski e-Rudnik ŠER, Ministarstvo znanosti i obrazovanja

2.2. Srednje škole

OPTIMALNA SREDNJA ŠKOLA

Sukladno Državnome pedagoškom standardu srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja, matična srednja škola može se ustrojiti s najmanje 8 razrednih odjela i **150 učenika**, a srednja škola optimalne veličine ima 16 - 20 razrednih odjela, **odnosno 400 - 500 učenika**.³

a) Srednje škole prema broju učenika u šk. god. 2017./2018. (bez vjerskih, privatnih i škola za provedbu posebnih programa)

Broj učenika	Broj škola
do 150	29
151 do 400	157
401 do 500	61
501 do 800	89
više od 800	15
UKUPNO	351

OPTIMALNA SREDNJA ŠKOLA
prema broju učenika

Djelatnost srednjeg obrazovanja u srednjim školama i učeničkim domovima obuhvaća opće obrazovanje i različite vrste i oblike obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja.

Srednje škole, ovisno o vrsti obrazovnoga programa, su:

- gimnazije
- strukovne škole
- umjetničke škole.

U Republici Hrvatskoj ukupno djeluje 441 srednjoškolska ustanova, od kojih 195 provode gimnazijske obrazovne programe, 306 strukovne obrazovne programe, a 42 glazbene i/ili plesne obrazovne programe. Čak 99 srednjoškolskih ustanova istodobno provodi i gimnazijske i strukovne obrazovne programe, a 2 srednjoškolske ustanove osim strukovnih i/ili gimnazijskih obrazovnih programa provodi i glazbene obrazovne programe.

Sadašnja mreža strukovnih škola nije u skladu s potrebama gospodarstva i tržišta rada. Isti ili slični programi izvode se na više lokacija pri čemu se ne vodi računa o stvarnim potrebama tržišta rada, demografskim pokazateljima i geografskim različitostima. Takav je sustav preskup i ne može osigurati podjednaku kvalitetu na cijelom području Hrvatske.

Srednje škole u Republici Hrvatskoj u prosjeku imaju 400 učenika, u prosječno 10 različitih obrazovnih programa što je iznimno zahtjevno u financijskome, kadrovskome i organizacijskome smislu. Zbog kadrovskih zahtjeva i zahtjeva za određenim standardom opremljenosti, strukovni programi su skupi, a ustanove za strukovno obrazovanje trebaju značajnu potporu u prilagodbi i promjeni ponude programa.

Racionalizacijom broja strukovnih škola i obrazovnih programa temeljenom na prostornim, materijalnim i kadrovskim preduvjetima i mogućnostima realizacije učenja temeljenog na radu, a u skladu s potrebama tržišta rada na nacionalnoj i regionalnoj razini, stvorit će se uvjeti za jačanje kvalitete strukovnih škola te time i izlaznih kompetencija potrebnih za pristup tržištu rada.

³ Državnim pedagoškim standardom srednjoškolskoga sustava odgoja i obrazovanja uređuju se jedinstveni uvjeti za kvalitetan odgojno-obrazovni rad i uspješno ostvarivanje ciljeva i zadataka u srednjoškolskim ustanovama.

Trenutačno stanje u sustavu srednjoškolskog obrazovanja: podaci o broju ustanova i broju učenika prema vrsti obrazovnih programa izgleda ovako:

a) podaci o broju srednjoškolskih ustanova prema vrsti obrazovnoga programa koji provode u šk. god. 2017./2018.

Srednja škola	Broj ustanova
gimnazije	195
strukovne	306
glazbene/plesne	42
Ukupno	441

b) podaci o broju učenika prema vrsti obrazovnih programa u šk. god. 2017./2018.⁴

Učenici	Gimnazijski programi	Strukovni programi	Umjetnički programi
Brojčano	46.651	97.455	5.089
Udio (%)	31,28	65,34	3,38
Ukupno	149.145		

2.3. Učenički domovi

OPTIMALNI UČENIČKI DOM

Prema Državnome pedagoškom standardu srednjoškolskoga sustava odgoja i obrazovanja učenički dom optimalne veličine ima najviše 10 odgojno-obrazovnih skupina.

Broj učenika	Broj učeničkih domova
do 40	7
41 do 80	10
81 do 120	20
121 do 200	13
više od 200	8
UKUPNO	58

OPTIMALNI UČENIČKI DOM
prema broju učenika

U Republici Hrvatskoj ukupno djeluje 58 učeničkih domova i to 33 samostalna i 25 u sastavu srednje škole. U sadašnjem sustavu Mreže učeničkih domova popunjenost učeničkih domova uglavnom je u skladu s kapacitetom učeničkih domova i odredbama Državnoga pedagoškog standarda.

Učenički domovi su srednjoškolske odgojno-obrazovne ustanove u kojima se u sklopu odgojno-obrazovnoga programa za učenike osigurava i primjeren boravak, smještaj i prehrana tijekom pohađanja srednjoškolskog obrazovanja.

Preporučuje se da se novi učenički domovi osnivaju sukladno dinamici osnivanja regionalnih centara kompetentnosti te prema analizi potreba na temelju popunjenosti postojećih domova u proteklom razdoblju od pet godina i projekciji potreba koju trebaju napraviti osnivači.

⁴ Podaci upućuju na početno stanje vezano uz realizaciju cilja povećanja broja upisanih učenika u gimnazijske programe na 40% do 2022. godine u odnosu na ukupan broj upisanih učenika u srednjoškolske programe.

3. Ciljevi donošenja nove Mreže školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja

Izradom Mreže utvrđuju se školske ustanove koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja na području Republike Hrvatske, sa svim njihovim objektima u kojima se provodi ista djelatnost, zatim područja na kojima se može osnovati školska ustanova te programi obrazovanja koje školske ustanove mogu ostvarivati.

Opći ciljevi koji se žele postići izradom nove Mreže su:

1. **Omogućiti svim učenicima jednaku dostupnost kvalitetnog obrazovanja i jednake mogućnosti školovanja usporedive s EU standardima;**
2. **Podizati razinu opremljenosti odgojno-obrazovnih ustanova;**
3. **Okrupnjavanje škola i programa;**
4. **Racionalno raspolagati sredstvima iz državnoga proračuna, decentraliziranim sredstvima i sredstvima iz drugih izvora.**

Ostvarenje općih ciljeva podrazumijeva mogućnost redovitoga odgoja i obrazovanja u osnovnoj školi primjereno udaljenoj od mjesta stanovanja učenika, uz prometnu povezanost koja ne bi ugrožavala sigurnost učenika, odnosno srednjoj školi koja bi bila dostupna učeniku korištenjem svakodnevnog prijevoza ili smještajem u učeničkome domu te zahtjevima racionalnoga ustroja upisnih područja, što podrazumijeva i optimalnu iskoristivost postojećih školskih kapaciteta.

Za ostvarenje navedenih ciljeva potrebno je uzeti u obzir da se **obrazovna reforma provodi u dva ciklusa**: prvi ciklus od 2019. godine u svim školama s naglaskom na promjenu paradigme učenja i poučavanja; drugi ciklus od 2025. godine uključuje promjenu koncepta i prelazak na cjelodnevnu nastavu.

3.1. Osnovne škole

Uz opće ciljeve koji se žele ostvariti izradom Mreže: omogućiti svim učenicima osnovnih škola jednaku dostupnost kvalitetnog obrazovanja i jednake mogućnosti školovanja usporedive s EU standardima, podizanje razine opremljenosti škola, okrupnjavanje škola i programa te racionalno raspolaganje sredstvima iz državnoga proračuna, decentraliziranim sredstvima i sredstvima iz drugih izvora, u osnovnim školama potrebno je ostvariti i **specifični cilj**:

- **osigurati optimalne uvjete za organizaciju i provedbu cjelodnevnog nastave u osnovnim školama i rad u jednoj smjeni u sljedećih 10 godina.**

Pretpostavke za ostvarenje općih ciljeva i specifičnog cilja za osnovne škole su:

- optimizirati mrežu školskih ustanova - usklađivanje s demografskim, geografskim, ekonomskim i obrazovnim pokazateljima i vrijednostima;
- uložiti u infrastrukturu - rekonstrukcija i dogradnja postojećih objekata, izgradnja novih objekata i sportskih dvorana;
- uložiti u opremljenost školskih ustanova - informatizacija, uređenje ili dogradnja školske kuhinje i/ili blagovaonice, povećanje knjižničnog fonda, opremanje kabineta i učionica didaktičkom opremom;
- organizirati rad u jednoj smjeni - cjelodnevna nastava, programi javnih potreba (za djecu s teškoćama, darovite, pripadnike nacionalnih manjina i dr.).

3.2. Srednje škole

Mrežu je potrebno ustrojiti na način da zadovoljava potrebe tržišta rada, utvrđene sustavnim praćenjem i predviđanjem demografskih, gospodarskih i urbanističkih kretanja na području za koje se utvrđuje, udovoljava zahtjevima dostupnosti i racionalnoga ustroja upisnih područja (optimalna iskoristivost postojećih prostornih, materijalnih i kadrovskih kapaciteta),

odnosno školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja te da ispunjava uvjete i mjerila propisane državnim pedagoškim standardima.

Uz opće ciljeve koji se žele ostvariti izradom Mreže: omogućiti svim učenicima srednjih škola jednaku dostupnost kvalitetnog obrazovanja i jednake mogućnosti školovanja usporedive s EU standardima, podizanje razine opremljenosti škola, okrupnjavanje škola i programa te racionalno raspolaganje sredstvima iz državnoga proračuna, decentraliziranim sredstvima i sredstvima iz drugih izvora, potrebno je ostvariti i **specifične ciljeve**:

1. **povećati dostupnost gimnazijskih programa u odnosu na strukovne programe (do udjela gimnazijskih programa na 40% do 2024. godine);**
2. **osigurati višu razinu usklađenosti obrazovnih programa s potrebama tržišta rada i uspostaviti uvjete za značajniji doprinos obrazovanja razvojnim potrebama županija.**

3.3. Učenički domovi

Mrežu učeničkih domova potrebno je ustrojiti na način da zadovoljava potrebe učenika upisanih u srednje škole te ispunjava uvjete i mjerila propisane državnim pedagoškim standardima. Racionalni ustroj mreže podrazumijeva optimalnu iskoristivost postojećih prostornih, materijalnih i kadrovskih kapaciteta učeničkih domova, što će se ostvariti postizanjem **općih ciljeva** koji vrijede i za srednje škole: podizati razinu opremljenosti učeničkih domova i racionalno raspolagati sredstvima iz državnoga proračuna, decentraliziranim sredstvima i sredstvima iz drugih izvora.

Osim općih ciljeva prilikom izrade prijedloga Mreže učeničkih domova, potrebno je ostvariti i sljedeće **specifične ciljeve**:

1. **optimizacija broja učeničkih domova;**
2. **unaprjeđivanje kvalitete boravka, smještaja, prehrane i odgojno-obrazovnog programa.**

4. Razrada smjernica za izradu Mreže školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja

Smjernice se donose kao jedinstvene upute osnivačima kako bismo im olakšali izradu prijedloga Mreže za svoje upisno područje, a u sklopu postupka realizacije ciljeva definiranih strateškim dokumentima obrazovne politike na nacionalnoj i lokalnoj razini.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja raspolaže cjelovitim podacima o školskim ustanovama zahvaljujući aplikaciji „[ŠeR - Školski e-Rudnik](#)“ (www.mzo.hr), a koji su javno dostupni i široj zainteresiranoj javnosti. Navedeni podaci temeljna su podloga i mogu uvelike pomoći svim osnivačima školskih ustanova prilikom izrade prijedloga za novu Mrežu o osnivanju novih ustanova, o statusnim promjenama ili privremenom/trajnom prestanku rada škola. Osim navedenih podataka koriste se i relevantni pokazatelji demografskih, gospodarskih i urbanističkih kretanja, podaci o naseljenosti područja na kojima djeluju školske ustanove, broju djece, geografskom položaju, udaljenosti školskih ustanova i sl.

4.1. Osnovne škole

Prilikom izrade prijedloga Mreže osnovnih škola na svome području **osnivači** se trebaju pridržavati sljedećih smjernica:

Smjernica 1.:

Racionalizacija - škole manje od optimalne škole (manje od 300 učenika), a svakako za one manje od 150 učenika te pritom:

- ✓ preispitati opravdanost samostalnoga rada škola s manjim brojem učenika od optimalnoga uzimajući u obzir:
 - geografske specifičnosti i kriterije za optimizaciju mreže škola;
 - demografska kretanja i pokazatelje (tendencija smanjenja ili porasta broja novorođenih, doseljavanje, iseljavanje, izgradnja novih naselja i dr.);

- teritorijalnu povezanost (granice JL/R/S i upisna područja škola);
 - dostupnost (prometna povezanost);
 - ekonomsku održivost;
 - obrazovnu specifičnost (škole koje izvode programe na jeziku i pismu nacionalnih manjina, djecu s teškoćama i sl.);
- ✓ utvrditi potrebu i dinamiku **okrupnjavanja škola**:
 - statusne promjene matičnih škola u područne škole (pripajanje ili spajanje matičnih škola s manjim brojem učenika);
 - statusne promjene područnih škola (racionalizacija broja područnih škola ili pripajanje drugoj matičnoj školi);
 - organizacijske promjene rada matičnih i područnih škola;
 - ✓ izraditi plan iskorištavanja nekorisćenih objekata škola.

Rok za provedbu smjernice 1. je od 2019. do 2024. godine (5 godina).

Smjernica 2.:

Optimizacija - škole veće od optimalne škole (više od 500 učenika):

- ✓ utvrditi broj učenika u svakoj školi te svakom pojedinom objektu škole i mogućnost rada u jednoj smjeni te mogućnost organizacije i izvođenja cjelodnevnog nastave te izvođenja posebnih programa;
- ✓ ispitati mogućnost drukčije organizacije upisnih područja kako bi se optimalno iskoristile sve susjedne škole;
- ✓ po potrebi omogućiti osnivanje novih škola, odnosno podjelu postojećih škola;
- ✓ utvrditi plan i dinamiku rekonstrukcije ili dogradnje postojećih objekata za rad u jednoj smjeni te stvaranje optimalnih uvjeta rada;
- ✓ utvrditi plan i dinamiku izgradnje novih objekata.

Rok za provedbu smjernice 2. je od 2019. do 2029. godine (10 godina).

Smjernica 3.:

Plan opremanja škola

- ✓ graditi i opremiti školske ustanove s ciljem ujednačavanja uvjeta rada;
- ✓ smanjiti postojeće razlike u izvođenju nastave (opremanje prirodoslovnih kabineta, informatičkih učionica, sportskih dvorana, didaktičke opreme i nastavnih pomagala);
- ✓ ujednačiti materijalna sredstva za učinkovito provođenje pedagoških standarda u svim odgojno-obrazovnim ustanovama;
- ✓ osigurati optimalan knjižnični fond, opremiti kuhinje i blagovaonice.

Rok za provedbu smjernice 3. je kontinuirano.

4.2. Srednje škole

Prilikom izrade prijedloga Mreže srednjih škola na svom području osnivači se trebaju pridržavati sljedećih smjernica:

Smjernica 1.:

Povećati dostupnost gimnazijskih programa u odnosu na strukovne programe kako bi se postigao željeni omjer na nacionalnoj razini od 40% upisanih učenika u gimnazijske programe u odnosu na 60% upisanih u strukovne programe do početka školske godine 2024./2025.

Rok za provedbu smjernice 1. je početak školske godine 2024./2025.

Smjernica 2.:

Pripremiti kvalitetan prijedlog strukture upisa učenika u strukovne programe na razini županije i pritom:

- ✓ uzeti u obzir preporuke HZZ-a za upisnu politiku;
- ✓ uzeti u obzir programe koji se izvode u sklopu partnerske suradnje na razini imenovanih regionalnih centara kompetentnosti;
- ✓ uzeti u obzir razvojne planove u sklopu županijskih razvojnih strategija kako ne bi došlo do preklapanja programa obrazovanja na razini županije;
- ✓ treba voditi računa o tome da se strukovne škole i programi dualnog obrazovanja osnivaju u gradovima i naseljima u kojima postoji dovoljan broj mjesta kod poslodavaca za učenje temeljeno na radu;
- ✓ treba voditi računa o tome da se strukovne škole i programi obrazovanja za vezane obrte osnivaju u gradovima i naseljima u kojima postoje kvalitetne licencirane radionice za naukovanje;
- ✓ voditi računa o mogućnosti realizacije vježbi i praktične nastave, uspostavi regionalnih centara kompetentnosti (npr. srednje medicinske škole u gradovima u kojima postoje bolnice s bolničkim ili kliničkim odjelima potrebnim za sve planirane vježbe, srednje ugostiteljske i turističke škole u gradovima u kojima postoje restorani i hoteli, poljoprivredne škole koje imaju uvjete za praktičnu nastavu, kao i svi sektori u strukovnom obrazovanju koji imaju uvjete za praktičnu nastavu).

Rok za provedbu smjernice 2. je početak školske godine 2022./2023.

Smjernica 3.:

Uzeti u obzir demografska kretanja na razini županije i pritom:

- ✓ paziti na projekciju priljeva učenika u srednjoškolske ustanove i raspoloživost upisnih mjesta u srednjim školama na određenome području uz uvjet da se osigura uključivanje svih završenih osnovnoškolaca u srednjoškolsko obrazovanje.

Rok za provedbu smjernice 3. je kontinuirano.

Smjernica 4.:

Optimizirati broj škola i programa (okrupnjavanje), ujednačiti materijalne i kadrovske uvjete te kvalitetu izvođenja programa na razini županije i pritom:

- ✓ planirati optimalne veličine škola (u pravilu od 16 do 20 razrednih odjela i 400 do 500 učenika), osim za srednje škole koje izvode programe za rijetka i tradicijska zanimanja, umjetničke škole, škole s programima na jeziku i pismu nacionalnih manjina i škole za učenike s teškoćama, škole na otocima i na područjima od posebne državne skrbi, škole u brdsko-planinskim područjima te privatne škole s pravom javnosti;
- ✓ planirati jednu srednju školu na, u prosjeku, oko 15.000 stanovnika osim na:
 - rjeđe naseljenim i slabije prometno povezanim područjima
 - otocima i prometno izoliranim područjima;
- ✓ voditi računa da se u mrežu ugrade i programi obrazovanja potrebni široj zajednici, a posebno na području županije (programi obrazovanja učenika s teškoćama, programi na jeziku i pismu nacionalnih manjina, umjetnički programi obrazovanja);
- ✓ postupno napustiti model velikog broja programa različitih modela izvođenja u strukovnim školama.

Rok za provedbu smjernice 4. je kontinuirano.

4.3. Učenički domovi

Mreža učeničkih domova vezana uz ciljeve optimizacije broja učeničkih domova te unaprjeđivanja kvalitete boravka, smještaja, prehrane i odgojno-obrazovnog programa u učeničkim domovima bit će posljedica izrađene mreže srednjih škola.

Rok osnivačima za izradu prijedloga Mreže osnovnih i srednjih škola, programa obrazovanja i učeničkih domova - tri mjeseca od dobivanja smjernica od Ministarstva nakon čega bi se prišlo usuglašavanju s Ministarstvom

ILI

Rok osnivačima za izradu prijedloga Mreže osnovnih i srednjih škola, programa obrazovanja i učeničkih domova - tri mjeseca od dobivanja smjernica od Ministarstva nakon čega bi se prišlo usuglašavanju s Ministarstvom. Nakon što se prijedlog usuglasi, osnivači imaju tri mjeseca za donošenje prijedloga Mreže osnovnih i srednjih škola programa obrazovanja i učeničkih domova.

Zaključak

Postojeća Mreža školskih ustanova i programa obrazovanja ne odgovara u potpunosti stvarnom stanju i potrebama pa se pri izradi nove Mreže mora voditi računa o optimalnim ljudskim i materijalnim resursima. Demografski trendovi i migracijska kretanja ključni su za upravljanje Mrežom i planiranje odluka o statusnim promjenama i namjeni objekata u kojima se održava nastavni proces.

Definiranjem Smjernica Ministarstvo olakšava posao osnivačima školskih ustanova u procesu izrade nove Mreže na njihovim upisnim područjima jer su smjernice upute kojima se osnivačima olakšava izrada prijedloga Mreže. U izradi smjernica Ministarstvo znanosti i obrazovanja vodilo se ovime:

- da u prvome planu mora biti interes učenika;
- da se usklade raspoloživi prostorni resursi s potrebama različitih razina obrazovanja (predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje) u svrhu smanjenja nepotrebnih troškova održavanja neiskorištenih objekata;
- da se osiguraju osnovni standardi školskoga prostora (rad škole u jednoj smjeni, a iznimno u dvije smjene);
- da se smanji broj površinom velikih školskih ustanova s malim brojem učenika (osim u iznimnim slučajevima);
- da se optimizira broj školskih ustanova (potpuni prestanak rada, postupni prestanak rada, djelomični prestanak rada i sl.);
- da se osigura viša razina usklađenosti srednjoškolskih obrazovnih programa s potrebama tržišta rada i uspostave uvjeti za značajniji doprinos obrazovanja razvojnim potrebama županija uz racionalno raspolaganje sredstvima iz državnoga proračuna, decentraliziranim sredstvima i sredstvima iz drugih izvora;
- da se pri odlučivanju o daljnjem neizvođenju programa obrazovanja ili zatvaranju škola, odnosno njihovu spajanju, moraju u obzir uzeti mnogi čimbenici, ne samo financijski nego i demografski, geografski, obrazovni, nacionalni, a koje treba razmotriti prije svega na lokalnoj razini;
- da se smanji ili preraspodijeli nenastavni kadar (prevelik broj u školama u kojima je uočen značajan pad broja učenika, nerazmjer broja nastavnoga kadra i broja učenika po ustanovi i sl.).